

Forslag til lov

om ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsprøvelse af beslutninger om anbringelse på arbejdsanstalt m. v.).

(Fremsat den 14. januar 1954 af socialminister *Strøm*).

I lov om offentlig forsorg, jfr. bekendtgørelse nr. 475 af 31. august 1946 med senere ændringer, foretages følgende ændringer:

Til § 50.

I stk. 1, 1. punktum, indføres mellem ordene „jfr.“ og „§ 52“ ordet „dog“.

I samme stk. indsættes som nyt 3. punktum:

„Sager om lovligheden af en frihedsberøvelse, der kan indbringes for domstolene i henhold til § 52, stk. 3, kan dog ikke indankes for højere administrativ myndighed.“

Til § 52.

Efter stk. 2 indføres følgende:

„Stk. 3. Er der i medfør af denne lov truffet bestemmelse om tvangsmæssig anbringelse på arbejds- eller tvangsarbejdsanstalt, arbejdskoloni eller afvænningshjem eller eventuelt i medfør af § 30, stk. 4, jfr. § 45, stk. 3, på andre anstalter, skal spørgsmålet om lovligheden af den pågældende frihedsberøvelse på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges retten til prøvelse i overensstemmelse med de i retsplejelovens kapitel 43 a derom givne regler. Om adgangen til at begære sagen forelagt for domstolene skal pågældende have meddelelse samtidig med, at den trufne beslutning tilkendegives ham, og senest ved indlæggelsen. Tilsvarende regler gælder ved tvangsmæssig tilbageholdelse af frivilligt indlagte personer.

Stk. 4. Er lovligheden af den pågældende frihedsberøvelse stadfæstet ved dom, kan fornyet prøvelse for retten ikke kræves af klageren, før der er forløbet et tidsrum af 6

måneder fra dommens afsigelse, medmindre der i dommen er fastsat en kortere frist. Er frihedsberøvelsen fastsat til et bestemt tidsrum, kan klageren kun kræve retlig prøvelse af afgørelsen een gang.

Stk. 5. Om indbringelse for domstolene af afgørelser truffet af landsnævnet for børneforsorg vedrørende anbringelse af børn eller unge udenfor hjemmet i medfør af §§ 130, stk. 1, eller 131, eller vedrørende nægtelse af hjemgivelse i medfør af § 169, stk. 3, gælder reglerne i § 151, stk. 5.“

Stk. 3 ændres til *stk. 6*, og der indføres i første punktum mellem ordene „kan“ og „kun“ ordet „iøvrigt“.

Til § 311.

I stk. 3, 1. punktum, udgår ordene „med kommunalbestyrelsens samtykke“.

Til § 313

(som ændret ved lov nr. 33 af 25. februar 1953).

I stk. 4, 1. punktum, udgår ordene: „med kommunalbestyrelsens samtykke“.

Til § 316.

Stk. 2 affattes således:

„Nægter udvalget at tage affære, kan den, som patienten ligger til byrde, politiet eller anden offentlig myndighed, hvis henvendelse ikke er taget til følge, forelægge sagen for amtmanden, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, omhandlede kommuner for socialministeren.“

Stk. 4 affattes således:

„Forlader pågældende i utide det hjem, hvor han er anbragt, eller sker der inden 1

år efter hans udskrivning påny med rette henvendelse til udvalget som angivet i stk. 1, kan det sociale udvalg bestemme, at pågældende skal anses med tvangsarbejde fra 3 måneder til 2 år. Nægter udvalget at foretage videre, kan den, som patienten ligger til byrde, politiet eller anden offentlig myndighed, hvis henvendelse ikke er taget til følge, forelægge sagen for de i stk. 2 nævnte myndigheder.“

Til § 321

(som ændret ved lov nr. 33 af 25. februar 1953).

I stk. 3, indføjes som nyt sidste punktum: „Amtet er dog, såfremt den indlagte har begæret sagen forelagt for retten i medfør af bestemmelsen i § 52, stk. 3, berettiget til at udsætte sin afgørelse, indtil der er faldet endelig dom i sagen.“

Bemærkninger til lovforslaget.

I Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 § 71, stk. 6, er det bestemt, at udenfor strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom skal fastsættes ved lov.

Nærværende lovforslag, der er udarbejdet efter indstilling af det af arbejds- og socialministeriet nedsatte udvalg vedrørende forsorgen for de i forsorgslovens kapitler XXIV—XXVII omhandlede personer, tilsigter at gennemføre de ændringer i forsorgsloven, der er nødvendige for at sikre en domstolsrekurs i tilfælde, hvor en person tvangsmæssigt anbringes eller tilbageholdes på anstalt i medfør af reglerne i kapitlerne XV eller XXV—XXVII, i henhold til § 30, stk. 4, jfr. § 45, stk. 3, eller som disciplinærstraf i henhold til § 43, stk. 2.

Med hensyn til reglerne om børns anbringelse under børneforsorg henvises til det samtidig foretagne forslag til lov om midlertidige ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgang til domstolsoprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v.).

For så vidt angår afsoning af underholdsbidrag, der er pålagt i henhold til forsorgsloven eller forskudsvis udbetalt af det offentlige i henhold til lovens kapitel XV, gælder ifølge lovens § 14, stk. 1, jfr. § 200, stk. 2, reglerne i lov nr. 133 af 7. maj 1937 om inddrivelse og sikring af underholdsbidrag, på hvilke reglerne om domstolsrekurs i retsplejelovens kapitel 43 a ligeledes finder anvendelse.

Til § 50.

Når der indføres regler om, at beslutninger om anbringelse på arbejdsanstalt m. v. kan begæres fore-

lagt domstolene til prøvelse, vil det være unødvendigt og uhensigtsmæssigt at opretholde adgangen til at indanke de heromhandlede sager for højere administrative myndigheder (amtmanden og socialministeren). Opretholdelse af et dobbelt sæt rekursregler ville bevirke, at der ofte kan hengå urimelig lang tid, inden sagen er endelig afgjort; hertil kommer, at de fornødne bevisligheder i almindelighed må antages lettest og hurtigst at kunne tilvejebringes gennem domstolsbehandlingen. Under hensyn hertil foreslås det til forsorgslovens § 50, stk. 1 som nyt 3. punktum at føje en bestemmelse om, at de heromhandlede afgørelser ikke skal kunne påankes ad administrativ vej. Heraf følger dog ikke, at de sociale udvalg vil være afskåret fra at forelægge tvivlsspørgsmål for de overordnede forsorgsmyndigheder, ligesom disse myndigheder i kraft af deres almindelige tilsynsmyndighed, jfr. forsorgslovens § 43, stk. 3, må kunne gribe ind, hvis de finder, at et udvalgt træffer afgørelser, der er i strid med loven.

Til § 52.

Reglerne om domstolsrekurs finder anvendelse i de tilfælde, hvor der af de sociale udvalg i medfør af de i indledningen nævnte lovbestemmelser er truffet beslutning om *tvangsmæssig* indlæggelse eller tilbageholdelse på de nævnte anstalter. Hvis udvalget i medfør af reglerne i forsorgslovens § 30, stk. 1 og 3, samt i de i § 30, stk. 4, omhandlede tilfælde, der ikke omfattes af reglen om tvangsindlæggelse i § 45, stk. 3, har *henvist* en trængende til at modtage hjælpen i form af indlæggelse på forsørgelsesanstalt m. v., gælder de almindelige ankeregler i forsorgslovens § 50; i disse tilfælde kan derfor den trængende, hvis han ikke ønsker at modtage hjælpen i form af stiftelsesforsorg, indbringe udvalgets skøn over forsørgelsesmåden for amtet og socialministeriet. Indbringelse for domstolene kan i disse tilfælde finde sted i de i § 52, sidste stk., jfr. grundlovens § 63 omhandlede tilfælde, hvor der

er rejst spørgsmål om overskridelse af øvrighedsmyndighedens grænser.

Om reglerne for behandlingen af de i nærværende lovforslag omhandlede sager for retten henvises til det samtidig fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje.

Da visse af forsorgslovens bestemmelser, nemlig §§ 30, stk. 4, og 321—22, hjemler anbringelse på ubestemt tid, bør der i sådanne tilfælde være mulighed for, at de anstaltsanbragte kan rejse spørgsmål om udskrivning, når der er hengået en vis tid efter anbringelsen; dog må det anses for nødvendigt, at der fastsættes en frist, inden hvilken sagen ikke påny kan rejses. Der foreslås derfor en frist på 6 måneder, dog at retten skal kunne forkorte denne frist, hvis det efter forholdene i det enkelte tilfælde skønnes rimeligt. Det bemærkes herved, at de sociale myndigheder i samme omfang som hidtil må kunne beslutte, at en indlagt person skal udskrives fra anstalten, hvis indlæggelsen ikke længere findes formålstjenlig, f. eks. fordi der kan skaffes pågældende arbejde, uanset om den oprindelige indlæggelse har været godkendt af domstolene, og uanset om den oprindelige indlæggelse måtte være fastsat til et bestemt tidsrum.

Til §§ 311, 313, 316 og 321.

Efter forsorgsloven er det, bortset fra hensættelse til tvangsarbejde som disciplinærstraf i henhold til lovens § 43, stk. 2, i alle tilfælde de sociale udvalg, der i første omgang tager stilling til spørgsmålet om indlæggelse på arbejdsanstalt m. v. I visse tilfælde er den egentlige afgørelse imidlertid helt eller delvis henlagt til kommunalbestyrelsen (§§ 311, 313 og 324), amtet (§ 316, stk. 4, og § 321) eller socialministeriet (§ 316, stk. 4, for så vidt angår de i § 50, stk. 1, 2. punktum omhandlede kommuner).

Ud fra de foran i bemærkningerne til § 50 anførte hensyn, hvorefter behandlingen af de heromhandlede sager ved administrationen bør fremmes mest muligt, medens på den anden side indførelse af en domstolsrekurs må medføre, at en obligatorisk forelæggelse for højere administrativ myndighed ikke kan anses for nødvendig af hensyn til den indlagte, må man anse det for ubetænkeligt og mest hensigtsmæssigt, at beslutningen om tvangsmæssig anbringelse på arbejdsanstalt m. v. i almindelighed træffes af de sociale udvalg. Det foreslås derfor, at forskrifterne i §§ 311, stk. 3, og 313, stk. 4, om at kommunalbestyrelsens samtykke skal indhentes til indlæggelse af forsømmelige forsørgere på arbejdsanstalt, ophæves, og at reglen i § 316, stk. 4, ændres, således at beslutningen om tvangsanbrin-

gelse henlægges til udvalget i stedet for til amtet eller socialministeriet.

Derimod har man ikke ment at burde ændre reglen i § 321, stk. 3, hvorefter amtet i tilfælde, hvor vedkommende sociale udvalg i medfør af § 321, stk. 2, har indlagt en erhvervs- og subsistensløs på arbejdsanstalt, træffer bestemmelse om den fremtidige forsørgelse. Det vil her ofte dreje sig om personer, der ikke har nogen tilknytning til den indlæggende kommune, medens på den anden side amtterne i almindelighed har nær tilknytning til arbejdsanstaltens administration og i det hele i henhold til forsorgslovens § 43, stk. 3, fører tilsyn med forsorgen for de heromhandlede personer.

Hvis den indlagte begærer spørgsmålet om lovligheden af den stedfundne anbringelse forelagt retten inden udløbet af den frist, der er fastsat for amtets beslutning, vil det dog ikke være hensigtsmæssigt, at amtet tager stilling til spørgsmålet om forsørgelsesmåden, før det er afgjort ved retten, om frihedsberøvelsen er lovlig. En ordning, hvorefter retten kan udsætte sin afgørelse, indtil amtet har taget stilling til sagen, vil derhos være uheldig af hensyn til den indlagte, da retssagen derved kan forhales i flere uger. Det må derfor anses for rettest at give amtet adgang til at udsætte sin beslutning, til der er faldet endelig dom i sagen. En hertil sigtende tilføjelse er foreslået til § 321, stk. 3. For så vidt den afgørelse, der træffes af amtet i henhold til § 321, stk. 3, efter at den af udvalget truffede beslutning er blevet godkendt af retten, måtte indeholde beslutninger vedrørende frihedsberøvelse, der ikke er omfattet af den afsagte dom, f. eks. overførelse til et afvænningshjem, må den indlagte have adgang til at indbringe amtets beslutning for retten.

Hvad endelig angår spørgsmålet om ikendelse af tvangsarbejde som disciplinærstraf i henhold til § 43, stk. 2, bemærkes, at det ikke er fastsat i loven, hvem der skal træffe afgørelse herom, men at dette beror på bestemmelser i de enkelte anstaltsreglementer.

Ændringerne i § 316, stk. 2, og stk. 4, 2. punktum, er af redaktionel karakter som følge af ændringen i § 50, stk. 1, hvorefter de her omhandlede beslutninger ikke kan indankes for højere administrative myndigheder. Derimod må det anses for rimeligt at opretholde adgangen for de pårørende, politiet m. fl. til at indanke sagen for amtet, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, omhandlede kommuner socialministeriet, i tilfælde, hvor udvalget har nægtet at foretage tvangsindlæggelse af vedkommende person.